

Editörler

Prof.Dr. Önder Kutlu & Doç. Dr. Betül Karagöz Yerdelen

SİYASAL DÜŞÜNCELER TARİHİ

Yazarlar

Prof.Dr. Önder Kutlu
Doç.Dr.Betül Karagöz Yerdelen
Doç.Dr.Cemal Baltacı
Yrd.Doç.Dr.Ahmet Tunç
Yrd.Doç.Dr.Atıl Cem Çiçek
Yrd.Doç.Dr.Celal Fatih Türe
Yrd.Doç.Dr.Hasan Emir Aktaş
Yrd.Doç.Dr.Levent Yılmaz
Yrd.Doç.Dr.Mehmet Kocaoğlu
Yrd.Doç.Dr.Mustafa Ozan Şahin
Yrd.Doç.Dr.Pınar Özden Cankara
Yrd.Doç.Dr.Selçuk Aydın
Yrd.Doç.Dr.Serkan Kekevi
Yrd.Doç.Dr.Sevil Sahin

Editörler
Prof.Dr. Önder Kutlu &-Doç. Dr. Betül Karagöz Yerdelen
Siyasi Düşünceler Tarihi

ISBN: 978-605-5044-67-1

Kitapta yer alan bölümlerin sorumluluğu yazarlarına aittir

1.Baskı 2015

Bu kitabın basım,yayın ve satış hakları Lisans Yayıncılığa aittir.Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik,elektronik veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz basılamaz ve dağıtılamaz.

Lord Matbaası

Lisans Yayıncılık
Tahtakale Mah. Hicret Sokak No:8/A
Avcılar-İSTANBUL
e-posta : lisans@lisansyayincilik.com.tr
www.lisansyayincilik.com.tr

ÖNSÖZ

Kolektif bir çabanın ürünü olarak yayına hazırlanan bu kitapta, *Siyasal Düşünceler Tarihi* alanında ilk uygarlık dönemlerinden başlayarak günümüze kadar etkileri devam eden, Doğu – Batı ayrımı yapmadan düşünce tarihine katkı sağlayan düşünürler ve onların görüşleri ele alınmıştır. İktisadi ve İdari Bilimler, Siyasal Bilgiler ile Sosyal ve Beşeri Bilimler fakültelerinde okutulmak üzere kaleme alınan bu eser, siyasal düşüncenin gelişimi hakkında bilgi vermektedir. Ancak düşünürleri inceleyerek alanla ilgili temel bilgileri vermekle kalmamakta, alanda uzmanlaşmak ve yoğunlaşmak isteyenlere kaynakça sunma işlevini de üstlenmektedir.

Ondört bölümden oluşan *Siyasal Düşünceler Tarihi* kitabı, aşağıdaki konulara yer vermiştir:

Birinci Bölüm’de “İlk Uygarlıklarda Siyasi Düşünce” üzerinde durmuştur.

İkinci Bölüm’de “Eski Yunan’da Siyasi Düşünce” üzerinde durmuştur.

Üçüncü “Eski Yunan Çağdaş Uygarlıklarda Siyasi Düşünce” konusu incelemiştir.

Dördüncü Bölümde “Roma’da Siyasi Düşünce”yi anlatmış ve Roma’nın toplumsal-siyasal yapısı ile büyük düşünce insanlarını (Polybios, Cicero ve Seneca) ele almıştır

Beşinci Bölüm’de “Feodal Avrupa’da Siyasi Düşünce”yi yansıtan görüşleri üzerinde durmuştur.

Altıncı Bölüm’de “ İslâm Medeniyetinde Siyasi Düşünce ele almıştır.

Yedinci Bölüm’de “Mutlak Monarşi(ler) Dönemindeki Siyasi Düşünce” incelenmiş ve bu dönemdeki toplumsal-siyasal yapıyı ele alınmıştır

Sekizinci Bölüm iki yazar tarafından yazılmıştır: Yrd. Doç. Dr. Atıl Cem ÇİÇEK ve Yrd. Doç. Dr. Selçuk AYDIN. Bu bölümde “Modern Dönemde Dinsel Değişim” üzerinde durulmuş, Martin Luther ve Jean Calvin’in görüşleriyle birlikte etkileri açıklanmıştır.

Dokuzuncu Bölüm’de “Modern Dönemde Bilimsel Dönüşüm” konusunu ele almış ve bilimsel gelişmeleri, toplumsal-siyasal yapı içinde değerlendirmiştir.

Onuncu Bölüm’de “Toplum Sözleşmesi Düşünürleri”nin yaklaşımları açıklanmıştır.

Onbirinci Bölüm’de, “Aydınlanma’ya ve Rasyonalizm’e Tepki” konusunu işlemiştir.

Onikinci Bölüm, “Ütopik ve Bilimsel Sosyalizm” konusunun incelendiği ve toplumcu düşüncenin analiz edildiği yine iki yazarlı bir bölümdür. Bu bölümde Prof. Dr. Önder KUTLU, Ütopik Sosyalistler olarak kabul edilen Saint Simon ile Robert Owen’in görüşlerini, çalışmalarını ve etkilerini açıklamıştır. Doç. Dr. Betül KARAGÖZ YERDELEN de, Ütopik Sosyalistler arasında bulunan Charles Fourier ile Bilimsel Sosyalizm’in kurucusu olarak kabul edilen Karl Marx düşüncesini açıklamıştır.

Onüçüncü Bölüm’de, “Postmodern Düşünceye Geçiş” konusunu incelemiştir.

Ondördüncü Bölüm ise, son bölümü oluşturmaktadır. Bu bölümde “Türkiye’de Siyasi Düşüncenin Gelişmesi”ni anlatmıştır.

Bu kitabın hazırlanmasında, bir grup anlayışı içerisinde çalışan başta Lisans Yayıncılık ve yazar hocalarımız olmak üzere, birçok kişi katkı sağlamıştır. Bölümlerin gözden geçirilmesinde ve yayına hazır hale getirilmesinde Doç. Dr. Betül KARAGÖZ YERDELEN büyük bir çaba harcamıştır. Bütün yaratıcı emek sahipleri kocaman bir teşekkürü hak etmektedirler. Umuyoruz ki, bu çalışmamız *Siyasi Düşünce Tarihi* alanına, alanda yoğunlaşmak isteyen genç bireylere ve akademisyenlere yararlı olacaktır. Birinci baskıda kimi eksiklikler olabilir, yeni çalışmalarla bu eksiklikler tamamlanarak gelecek sayılarda giderilecektir. Bundan sonraki baskılarını geliştirerek alanında iddialı bir başvuru eseri olacağından kuşkumuz olmayan bu kitap, bilim dünyasına ve akademik camiaya hayırlı olsun.

İstanbul, 2015

Editörler

Prof. Dr. Önder KUTLU

Doç. Dr. Betül KARAGÖZ YERDELEN

İÇİNDEKİLER

Önsöz	III
Bölüm 1	
İLK UYGARLIKLARDA SİYASİ DÜŞÜNCE	11
1.1. Mezopotamya'da Siyasi Düşünce	12
1.1.1. Mezopotamya	12
1.1.2. Sümerler	14
1.1.3. Akkadlar	21
1.1.4. Babil	22
1.1.5. Asur	23
1.1.6. Yeni Babil (Kalde)	25
1.2. Mısır	27
1.3. Girit	31
1.4. Anadolu	33
1.4.1. Hititler	34
1.4.2. Urartular	37
1.5. Yahudilikte Siyasi Düşünce	38
Yararlanılan Kaynaklar	44
Bölüm 2	
ESKİ YUNAN'DA SİYASİ DÜŞÜNCE	49
2.1. Eski Yunan'da Toplumsal ve Siyasi Yapı	50
2.1.1. Polis'te Toplumsal Sınıflar	52
2.1.2. Polis'te Siyasal Kurumlar	53
2.1.3. Eski Yunan'da Siyasal Düşünüş	55
2.2. Sofistler	58
2.3. Sokrates	60

2.4. Platon	62
2.4.1. Platon'un Devleti	64
2.4.2. Yönetimlerin Dolaşımı Kuramı	66
2.5. Aristoteles	68
2.5.1. Aristoteles'in Eserleri	69
2.5.2. Aristo'da Devlet Kavramı	70
2.5.3. Aristoteles'in Siyaset Felsefesi	71
2.6. Epiküristler	76
2.7. Stoacılar	76
Yararlanılan Kaynaklar	78

Bölüm 3

ESKİ YUNAN ÇAĞDAŞI UYGARLIKLARDA SİYASİ DÜŞÜNCE

	81
3.1. Çin	83
3.2. Hindistan	86
3.2. İran	89
Yararlanılan Kaynaklar	92

Bölüm 4

ROMA'DA SİYASİ DÜŞÜNCE

	95
4.1. Roma'da Toplumsal ve Siyasi Yapı	96
4.2. Polybios	102
4.3. Marcus Tullius Cicero	104
4.4. Lucius Annaeus Seneca	108
Yararlanılan Kaynaklar	113

Bölüm 5

FEODAL AVRUPA'DA SİYASAL DÜŞÜNCE

	115
5.1. Feodal Avrupa'da Toplumsal ve Siyasal Yapı	116
5.1.1. Ortaçağın Toplumsal ve Siyasal Yapısı Anlamında Feodalizm	116

5.1.2. Ortaçağın Siyasal ve Düşünsel Yapısı Üzerinde Kilisenin Rolü	120
5.2. Ortaçağ Siyasal Düşüncesi	121
5.2.1. Aziz Auqustinus ve Ortaçağ Siyasal Düşüncesinin Temelleri	122
5.2.1.1. Tanrı'nın Devleti	122
5.2.1.2. Gök Devleti ve Yer Devleti	123
5.2.1.3. İlk Günah	124
5.2.1.4. İki Devlet ve İlk Günah Doktrinlerinin Siyasal Sonuçları	125
5.2.1.5. Akıl-İrade-İnanç	127
5.2.2. Auqustinus Sonrası Kilisenin Siyasal Düşüncesi	128
5.2.2.1. Papa Geladius ve Çifte Kılıç Kuramı	128
5.2.2.2. Salisburyli John	129
5.2.3. Geç Ortaçağ Siyasal Düşüncesi ve Aristoteles'in Yeniden Keşfi	130
5.2.4. Aquinumlu Thomas (Aziz Thomas)	131
5.2.4.1. Aziz Thomas'ın Genel Felsefesi	132
5.2.4.2. Aziz Thomas'ın Hukuk Felsefesi	134
5.2.4.3. Aziz Thomas'ın Siyasal Görüşleri	135
Yararlanılan Kaynaklar	138

Bölüm 6

İSLAM MEDENİYETİNDE SİYASİ DÜŞÜNCE	141
6.1. İslam Medeniyetinde Sosyal ve Siyasi Yapı	142
6.1.1. İslam Toplumunda Siyasi Kurumların Tarihi Gelişimi	142
6.1.2. Ortaçağ'da Müslüman Toplumların Siyasi, Sosyal, Ekonomik ve Kültürel Yapısı	145
6.2. Felsefe Tarzı ve Farabi	146
6.2.1. Farabi (Ö.950) - Erdemli Şehir (El Medinetü'l-Fazıla)	147
6.3. Hukuk Tarzı ve Maverdi	154
6.3.1. Maverdi (Ö.1058) İslam'da Devlet ve Hilafet Hukuku (El-Ahkamu's-Sultaniye)	156
6.4. Siyasi Nasihatname Tarzı ve Gazali	162

6.4.1. Gazali – Devlet Başkanlarına Nasihat (Nasihatü'l-Mülûk)	163
6.5. Gözlem Tarzı ve İbn-İ Haldun	170
6.5.1. İbn-i Haldun (Ö. 1406) – Mukaddime	170
Yararlanılan Kaynaklar	180

Bölüm 7

MUTLAK MONARŞİ DÖNEMİNDE SİYASİ DÜŞÜNCE	181
7.1. Mutlak Monarşi(ler) Döneminde Toplumsal ve Siyasi Yapı	182
7.2. Nicolo Machiavelli	186
7.3. Jean Bodin	190
Yararlanılan Kaynaklar	195

Bölüm 8

MODERN DÖNEMDE DİNSEL DEĞİŞİM	197
8.1. Martin Luther	204
8.2. Jean Calvin	212
Yararlanılan Kaynaklar	218

Bölüm 9

MODERN DÖNEMDE BİLİMSEL DÖNÜŞÜM	221
9.1. Nikolas Kopernik (Nicolaus Copernicus)	224
9.1.1. Entelektüel Gelişimi	224
9.1.2. Kopernik Devrimi ve Etkisi	226
9.2. Francis Bacon	229
9.2.1. Yeni Bir Yöntem Arayışı	230
9.2.2. Bacon'ın Devlete Dair Düşünceleri ve Siyasal Ütopyası: Yeni Atlantis	232
9.3. René Descartes	233
9.3.1. Descartes'in Yöntemi	234
9.3.2. Descartes'ta Düalizm	237
9.4. Isaac Newton	238

9.4.1.Çalışmaları ve Eserleri	239
9.4.2.Newton'un Önemi	241
Yararlanılan Kaynaklar	243

Bölüm 10

TOPLUM SÖZLEŞMESİ DÜŞÜNÜRLERİ	245
10.1. Thomas Hobbes (1588-1679)	247
10.1.1. Doğa Durumu	248
10.1.2. Toplum Sözleşmesi ve Mutlak İktidar	251
10.2. John Locke (1632-1704)	253
10.2.1. Doğa Durumu	255
10.2.2. Toplum Sözleşmesi ve Sınırlı İktidar	258
10.3. Jean Jacques Rousseau (1712-1778)	260
10.3.1. Doğa Durumu	261
10.3.2. Toplum Sözleşmesi ve Halk Egemenliği	262
Yararlanılan Kaynaklar	266

Bölüm 11

AYDINLANMA'YA VE RASYONALİZM'E TEPKİ	267
11.1. David Hume'un Hayatı ve Çalışmaları	269
11.1.1.Hume'un Bilgi Felsefesi	270
11.1.2.Hume'un Ahlak Felsefesi: Rasyonalizme Tepki	272
11.2. Adam Smith'in Hayatı ve Eserleri	274
11.2.1. Adam Smith'in Ahlak Felsefesi	275
11.2.2. Smith ve Politik İktisat	277
11.3. Edmund Burke'ün Hayatı ve Eserleri	279
11.3.1. Burke'ün Aydınlanma Aklı Eleştirisi	281
11.3.2. Burke'ün Toplum ve Fransız Devrimi Üzerine Düşünceleri	283
11.4. Immanuel Kant'ın Hayatı ve Eserleri	284
11.4.1. Kant'ın Bilgi Teorisi	286
11.4.2. Kant'ın Ahlak Felsefesi	288
Yararlanılan Kaynaklar	291

Bölüm 12	
ÜTOPIK VE BİLİMSEL SOSYALİZM	
	295
12.1. H. Saint Simon	296
12.2. Robert Owen	303
12.3. Charles Fourier (1772-1835)	308
12.4. Karl Marx (1818-1883)	311
Yararlanılan Kaynaklar	331

Bölüm 13	
POSTMODERN DÜŞÜNCEYE GEÇİŞ	
	337
13.1. Friedrich Wilhelm Nietzsche	339
13.2. Sigmund Freud	343
Yararlanılan Kaynaklar	350

Bölüm 14	
TÜRKİYE'DE SİYASİ DÜŞÜNCENİN GELİŞMESİ	
	353
14.1. Modernizme Karşı Osmanlı İmparatorluğu'nun Verdiği Reaksiyon	357
14.2. Modernist-Batıcı Düşünce Ekolü	361
14.3. Muhafazakâr-İslamcı Düşünce Ekolü	364
14.4. Milliyetçi Düşünce Ekolü	367
Yararlanılan Kaynaklar	371